

תקנות המים (אמות מידה להקצאת מים לחקלאות) (איסור ספסרות במים), התשע"ח-
2018

בתוקף סמכותי לפי סעיף 37(ג) לחוק המים התשי"ט-1959¹ (להלן – החוק) ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת לפי סעיף 2(ב) לחוק העונשין, התשל"ז – 1977 אני מתקין תקנות אלה:

הגדרות .1 בתקנות אלה –

"אגודה חקלאית", "כפר שיתופי" ו"מושב עובדים" – כמשמעותם בתקנה 2 לתקנות האגודות השיתופיות (סוגי אגודות), התשנ"ו – 1995²;

"אגודה שיתופית חקלאית" – אגודה חקלאית שהרשם סיווג אותה כמושב עובדים או ככפר שיתופי;

"הקצאת המים השנתית" – כמות המים שהוקצתה לאגודה שיתופית חקלאית לפי תקנות אלה;

"חבר אגודה חקלאית" – חבר אגודה שיתופית חקלאית שהוא בעל משק או בן ממשך כהגדרתם בתקנות האגודות השיתופיות (חברות), התשל"ג – 1973³;

"חקלאי פעיל" – כל אחד מאלה:

(1) חבר אגודה חקלאית העוסק בחקלאות, או מי שהוכח להנחת דעת האגודה השיתופית כי הוא מבקש לעסוק בעצמו בחקלאות בשנת ההקצאה;

(2) מי שנחלתו משויכת לאגודה שיתופית חקלאית, העוסק בחקלאות, או המבקש לעסוק בחקלאות בשנת ההקצאה;

(3) שותפות של מספר חברי אגודה שיתופית חקלאית, העוסקת בעיבוד חקלאי של הנחלות שברשותם או של נחלות נוספות באגודה;
"עיבוד משותף" – כל אחד מאלה:

(1) מיזם משותף של אגודה שיתופית חקלאית עם חלק מחבריה, לצורך עיבוד חקלאי של שטחי האגודה, כולם או חלקם;

¹ ס"ח התשי"ט, עמ' 169; התשס"ו, עמ' 331.
² ק"ת התשנ"ו, עמ' 246.
³ ס"ח התשל"ג, עמ' 872.

(2) מיזם משותף של שתי אגודות שיתופיות חקלאיות או יותר או של אגודה שיתופית חקלאית ושל גוף אחר, לצורך פעילות חקלאית בשטחי האגודה השיתופית חקלאית, ובלבד שהותר לפי סעיף 2 לחוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), התשכ"ז-1967;⁴

"תקנות המים" – תקנות המים (אמות מידה לחקלאות), התשע"ח-2018;

2. הקצאת מים לחקלאים פעילים בלבד
אגודה שיתופית חקלאית רשאית לספק מים מתוך הקצאת המים השנתית, לחקלאים פעילים, לעיבוד חקלאי של שטחי האגודה על ידי האגודה או לעיבוד משותף של שטחי האגודה בלבד.
3. איסור דרישת תשלום בעד מים
אגודה שיתופית חקלאית לא תדרוש מחקלאי פעיל תשלום בעד מים מתוך הקצאת המים השנתית, מעבר לדמי המים המשולמים בעד הצריכה, אלא אם הותר הדבר על ידי המנהל הכללי של המשרד או מי שהסמיך לעניין זה.
4. איסור העברה וקבלת תמורה
מי שקיבל מים מתוך הקצאת המים השנתית לא יעבירם לאחר, אלא לפי הוראות תקנות המים, ולא יגבה תשלום או יקבל תמורה, בכסף או בשווה כסף, בעד העברת מים כאמור אלא אם הותר הדבר על ידי המנהל הכללי של המשרד או מי שהסמיך לעניין זה.
5. אספקת מים באגודה שיתופית
(א) אגודה שיתופית חקלאית תספק כמות מים מתוך הקצאת המים השנתית כאמור בתקנה 2, בהתאם לשיעור השטח המעובד של החקלאי הפעיל או של המיזם החקלאי המשותף, לפי העניין, מתוך השטח המעובד הכולל שברשותה, אלא אם התבקשה כמות קטנה יותר.
(ב) נותרה יתרה בלתי מנוצלת מתוך הקצאת המים השנתית של אגודה שיתופית חקלאית – תחולק באופן שווה בין המבקשים בכפוף לאמור בתקנה 2.
6. מתן היתר
המנהל הכללי של המשרד או מי שהסמיך לעניין זה, רשאי להתיר פעולה בניגוד לתקנה 3 או 4, בהתאם לעקרונות שקבע השר בתקנות לפי החוק.

_____ התשע"ח (_____) (2018)

(חמ 3-4025)

אורי יהודה אריאל הכהן
שר החקלאות ופיתוח הכפר

⁴ ס"ח התשכ"ז, עמ' 108.

דברי הסבר

סעיף 37(ג) לחוק המים, התשי"ט-1959 (להלן – החוק), קובע כי שר החקלאות ופיתוח הכפר יקבע בתקנות אמות מידה להקצאת מים בידי מנהל הרשות הממשלתית למים ולביוב (להלן – רשות המים) ברישיונות הפקה, במסגרת היקף הצריכה המרבית המותרת למטרת חקלאות שקבעה מועצת רשות המים.

בעקבות בג"צ 5213/15 שמעון מגן ואח' נ' שר התשתיות הלאומית, במסגרתו העלו העותרים טענות כנגד חלוקת המים באגודות שיתופיות חקלאיות, בוצעה התייעצות עם רשם האגודות השיתופיות ורשות המים באשר לקביעת ההנחיות המחייבות לחלוקת מים באגודות שיתופיות בתקנות המים.

הוראת שעה בעניין זה נקבעה בתקנה 16 לתקנות המים (אמות מידה להקצאת מים לחקלאות לשנת 2017) (הוראת שעה), התשע"ז – 2017. מטרתה של תקנה זו היתה להבהיר את האיסור על העברת מים על ידי אגודה שיתופית אלא לחקלאים פעילים בלבד, את האיסור על דרישת תמורה וקבלת תמורה בעד העברת מים לשימוש חקלאי, ואת הכללים להקצאת מים על ידי אגודות שיתופיות בין החקלאים הפעילים החברים בהן.

מוצע לעגן הוראות אלה בתקנות דרך קבע. עוד מוצע, בעקבות המחסור החמור במים בשנתיים האחרונות, להבהיר כי ניתן לקבל היתר להעברת מים בין חקלאים ולקבלת תמורה בעד העברת מים, אם העקרונות למתן ההיתר נקבעו בתקנות.